

БЕЛАРУСКАЯ МОВА —

ГАЛОЎНАЯ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЯ КАШТОЎНАСЦЬ НАЦЫІ І ДЗЯРЖАВЫ

(Да 95-годдзя
Інстытута мовазнаўства
імя Якуба Коласа)

Зборнік навуковых артыкулаў

ЗМЕСТ

Беларуская мова – галоўная гісторыка-культурная каштоўнасць нацыі і дзяржавы (да 95-годдзя Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа) (І. Л. Капылоў)	9
---	---

ДАКЛАДЫ ПЛЕНАРНАГА ПАСЯДЖЭННЯ

<i>Русак В. П.</i> Новыя акадэмічныя слоўнікі сучаснай беларускай літаратурнай мовы: традыцыі і навацыі	13
<i>Важнік С. А.</i> Беларуская моўная асоба: паміж Slavia Latina і Slavia Orthodoxa (на прыкладзе моўнай асобы Алаізы Пашкевіч)	23
<i>Запрудскі С. М.</i> Фарміраванне паняцця «беларуская мова» ў першай палове XIX ст.: роля прац гістарычнага профілю	33
<i>Мезенка Г. М.</i> Сучасны ўнутрыпаселішчны анамастыкон: сігналы фасцынацыі ў намінацыйнай практыцы беларусаў	40
<i>Гучанкаў В. І.</i> Беларускія СМІ ў сітуацыі дзяржаўнага білінгвізму: сучасныя тэндэнцыі развіцця медыямаўлення	47

СУЧАСНАЯ БЕЛАРУСКАЯ МОВА: СТАН І ТЭНДЭНЦЫІ РАЗВІЦЦЯ

<i>Гардзеі Н. М.</i> Марфаналагічная структура субстантыва ў сучаснай беларускай мове	54
<i>Кавалёва А. В.</i> Асацыятыўныя асаблівасці эргонімаў Мазыршчыны	59
<i>Каліта І. У.</i> Прэфіксы са значэннем ‘сумеснасць’ у беларускай і чэшскай мовах	63
<i>Мандзік В. А.</i> Кансанантная дыстрыбуцыя фрыкатыўных [x], [x'] (на прыкладзе спалучэння з санорнымі)	71
<i>Нікалаева В. М.</i> Словаўтваральна маркіраваныя адзінкі як складнікі моўнай карціны свету	75
<i>Селібірава Л. У.</i> Пытанне аб чляннасці і вытворнасці слоў з унікальнымі марфемамі ў сучаснай беларускай мове	82
<i>Семянькова Г. К.</i> Сучасная мікратапанімія Віцебшчыны: семантычны аспект	87
<i>Скачкова В. А.</i> Лексічная рэпрэзентацыя малога памеру ў маўленні беларусаў	93
<i>Снігірова Н. А.</i> Канвенцыянальны патэнцыял асноватворных паняццяў сучаснай кантакталогіі	100
<i>Чайка Н. У.</i> Эліптычныя канструкцыі ў аспекце семантычных даследаванняў	105

ПРАБЛЕМЫ ГІСТАРЫЧНАГА МОВАЗНАЎСТВА

<i>Булыка А. М.</i> Семантыка, храналогія і шляхі пранікнення цюркызмаў у старабеларускую мову	110
<i>Лішай Д. У.</i> Моўны фактар у дзейнасці Гродзенскага гуртка беларускай моладзі (1909–1914 гг.)	114
<i>Мацеша Д. С.</i> «Альфа»: база даных для навучання OCR мадэлі	119
<i>Пікулік А. М.</i> Мастацтва беларускіх вучэбных старадрукаў	125
<i>Прыцепя М. М.</i> Урбанонимное пространство Юго-Западной Англии	131
<i>Пятаева Н. В.</i> Дезтимологизация в гнезде *Dati: семантические, деривационные, историко-культурные параметры	135

АКТУАЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ ДЫЯЛЕКТАЛОГІІ, ЭТНАЛІНГВІСТЫКІ, ЛІНГВАКУЛЬТУРАЛОГІІ, ЛІНГВАКРАІНАЗНАЎСТВА

<i>Герасимович О. В.</i> Грех, порок, страсть в лингвокультурологическом освещении	147
<i>Караткевіч І. І.</i> Адлюстраванне матэрыяльнай культуры беларусаў у «Слоўніку беларускай мовы» І. І. Насовіча	155
<i>Куцэвіч Л. П.</i> Намінацыі хлебабулачных вырабаў у беларускіх народных гаворках (анамасіялагічны і лінгвагеаграфічны аспекты)	161
<i>Нестерович Ю. В.</i> Этюд оптимизации соотношения единиц взаимосвязи языка и культуры в контексте экспликации связи языка и культуры	169
<i>Трухан Т. М.</i> Намінацыі студзеня ў беларускіх і рускіх народных гаворках	177

БЕЛАРУСКАЯ ЛЕКСІКАЛОГІЯ І ЛЕКСІКАГРАФІЯ, ТЭРМІНАЛОГІЯ І ТЭРМІНАГРАФІЯ, АНАМАСТЫКА: ГІСТОРЫЯ, СУЧАСНЫ СТАН І ПЕРСПЕКТЫВЫ РАЗВІЦЦЯ

<i>Кулеш Г. І.</i> Выбарчы кодэкс Рэспублікі Беларусь як прыярытэтная крыніца лексічнага матэрыялу для руска-беларускага слоўніка тэрміналогіі выбарчага права	187
<i>Ланцёнак А. М.</i> Апісанне вытворных значэнняў дзеяслоўнай лексікі ў новым тлумачальным слоўніку беларускай мовы (на прыкладзе дзеясловаў са значэннем апрацоўкі матэрыялу)	196
<i>Любецкая К. П.</i> Лексічныя асаблівасці беларускага матэматычнага тэксту пачатку ХХ ст. (1916–1920 гг.)	203
<i>Маракуліна Т. М.</i> Дапаможныя спосабы стылістычнай кваліфікацыі лексікі ў тлумачальных слоўніках беларускай мовы	208
<i>Осінцава К. Ю.</i> Асаблівасці лексікаграфічнай прэзентацыі беларускай псіхалага-педагагічнай тэрміналогіі	214
<i>Путрыч А. М.</i> Асаблівасці папаўнення рэестра новага тлумачальнага слоўніка беларускай мовы	218
<i>Сініла А. М.</i> Мянускі жыхароў вёскі Бывалькі	223
<i>Сянкевіч Н. М.</i> Слоўнік мовы В. Дуніна-Марцінкевіча: аспекты лексікаграфічнай інтэрпрэтацыі моўнага матэрыялу	231

МІЖМОЎНАЕ ўЗАЕМАДЗЕЙННЕ НА РОЗНЫХ ГІСТАРЫЧНЫХ ЭТАПАХ

<i>Алексеявіч Г. В.</i> Чэшская Біблія і яе моўны ўплыў на іншаславянскія пераклады (Біблія каралевы Сафіі, Новы Запавет М. Якубіцы, Біблія Ф. Скарыны)	243
<i>Буйко Ц. С.</i> Бязафіксны ад'ектыў як архаічная словаўтваральная мадэль (на матэрыяле славянскай дэндралагічнай лексікі)	249
<i>Ванкевіч О. Г.</i> Межъязыковая корреляцыя рускіх і беларускіх лексічных адзінак у морфемным плане	254
<i>Кандрацэня І. У.</i> Асаблівасці марфемнай структуры эматыўных субстантываў у беларускай і рускай мовах	258
<i>Колас Р. А.</i> Фарміраванне дыгласічнага канструкту насельніцтва Беларусі ў XIX ст.	262
<i>Масловская Н. П.</i> Морфалогія словаўтварэння ў рускай і беларускай мовах	269
<i>Татур О. Л.</i> Асновныя прынцыпы тыпалогічнага апісання морфалогічных з'яўленняў у рускай і беларускай мовах	274
<i>Трафімчык А. В.</i> Вялікія Круговічы: праблемы перадачы назвы ў міжваенны перыяд	279
<i>Яльніцава І. У.</i> Асаблівасці марфемнай структуры ад'ектыўных кампазітаў у сучаснай рускай і беларускай мовах	287

СТЫЛІСТЫКА ТЭКСТУ. МОВА МАСТАЦКАГА ТВОРА

<i>Бароўская І. А.</i> Моўная экспрэсія ў паэтычным кантэксце на прыкладзе метафары, эпітэта і параўнання Якуба Коласа	297
<i>Богус С. Я.</i> Службовыя лісты Якуба Коласа як узор тэкстаў афіцыйна-справодчага стылю	303
<i>Бубен А. В.</i> Дзействуючы і нарратывны рэжымы інтэрпрэтацыі ў аўтарскім літаратурным пісьме	309
<i>Васілеўская А. С.</i> Тэмападобныя метафары ў сучасным беларускім дыскурсе	315
<i>Глушыцкі Л. У.</i> Стылістыка аўтарскай мовы ў драме «Пакрыўджаныя» Л. Родзевіча	320
<i>Зуева Н. М.</i> Некаторыя моўныя асаблівасці твораў Лукаша Калюгі	326
<i>Маліцкі Ю. В.</i> Фарміраванне публіцыстычнага стылю ва ўмовах перарванай кніжна-пісьмовай традыцыі беларускай мовы ў XVIII–XIX стст.	332
<i>Міхалевіч А. Г.</i> Экспрэсіўныя сродкі сінтаксісу ў апавесці Івана Пташнікава «Найдорф»	339
<i>Сериков Г. В.</i> Возвратные модели в жанре интервью: языковая автопрезентация Збигнева Религи	344
<i>Чарнаброўкіна Н. У.</i> Мова бабчынцаў у паэмах Міколы Мятліцкага «Замкнёны дом» і «Няходжае поле»	355
<i>Чахоўскі Г. К.</i> Кагнітыўная прастора тэксту і дыскурсу ў ракурсе сучаснай гуманітарна-навуковай	359
<i>Шаршнёва В. М.</i> Абзац як маркер стылістычных фігур, заснаваных на паўторы	364

ТЭОРЫЯ І ПРАКТЫКА ПЕРАКЛАДУ. ФРАЗЕАЛОГІЯ І МОЎНАЯ КАРЦІНА СВЕТУ

<i>Басалыга П. С.</i> Другая рэпліка ў святле тэорыі рэлевантнасці, або Чаму мы слухаем і не чуем?	372
<i>Дзядова А. С.</i> Рэпрэзентацыя нацыянальнага характару беларусаў у народна-дыялектнай фразеалогіі Віцебшчыны	376
<i>Карнеева В. І.</i> Прыёмы трансфармацый узуальных фразеалагічных адзінак з кампанентам «сэрца (душа)» у мастацкіх творах У. Караткевіча	383
<i>Назаранка Ю. В.</i> «Малыя» жанры слоўнай творчасці Якуба Коласа ў святле афарыстычнасці	387
<i>Яквенка Н. В.</i> «Каб пачуццю ў радку застацца»: перакладчыцкая канцэпцыя Рыгора Барадулліна	395

РОЛЯ І МЕСЦА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ў АДУКАЦЫЙНЫМ ПРАЦЭСЕ (НАВУКОВА-ПРАКТЫЧНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ НАСТАЎНІКАў, ВУЧНЯў І СТУДЭНТАў)

<i>Курбанова С. А.</i> «Экалогія роднай мовы» як сродак фарміравання духоўна-маральнай культуры вучняў	401
<i>Паўсцяная В. Л.</i> Пішам сачыненне: метадычны функцыянал нагляднасці	405
<i>Бушыла Э. У.</i> Слова роднае, гаваркое – жывое?!. (Параўнальны аналіз дыялектызмаў фальклорных даследаванняў А. Сержпудоўскага і сучасных салігорскіх палескіх гаворак)	414
<i>Ісар М. В.</i> У што апрацемся сёння, або запазычаныя найменні адзення ў сучаснай беларускай мове	422
<i>Паўленка А. С.</i> Намінацый жанчын у беларускіх народных песнях	430
<i>Свірыдава Д. М.</i> Гадонімы горада Жлобіна	440
<i>Сібілева К. С., Гулевіч Д. І.</i> Сродкі мастацкай выразнасці ў лірыцы каханя Яўгеніі Янішчыц і Рымы Казаковай	449
<i>Сметанчук Д. М.</i> Фарміраванне лінгвакультуралагічнай кампетэнцыі навучэнцаў І ступені агульнай сярэдняй адукацыі (на прыкладзе працы з загадкамі)	459